

Landgebonden

BEWEIDEN DOOR RUND EN PAARD

Veel mensen vinden het fijner om koeien en paarden in een wei te zien dan in een stal. Beweiding wordt ook wel gezien als het visitekaartje van de Nederlandse melk-veehouderij. Je kunt naar weidegang kijken vanuit verschillende perspectieven, denk aan: maatschappij & imago, dier & welzijn, milieu en economie.

BELEIDSVELDEN

Biodiversiteit Landbouw en Natuur Nationale bijenstrategie Vergroening Europees Landbouwbeleid

ALGEMENE SOORTEN

De overige algemene soorten hangt sterk af van de aanwezige bodem en waterhuishouding.

Planten: Engels raaigras, witte klaver, pinksterbloem, paardenbloem, gewone berenklaauw, wilde peen.

Dieren: regenwormen, emelten, engerlingen, bruin zandoogje, oranjetipje en veldmuis

LEEFGEBIED

- <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/>

AANDACHTSPUNTEN

Aandachtspunten beweiding:

De diersoort die graast bepaald hoe het terrein eruit gaat zien. Koeien eten bij voorkeur hoog gras, paarden eten het eiwitrijke en daardoor wat lagere gras en geiten eten tot vlak boven de wortels alles af, wat ook maar enigszins eetbaar is. Verder bepalen ook de hoeveelheid grazers per oppervlakte in hoeverre planten zich op het terrein zich kunnen ontwikkelen.

Bepaal welke grassen/kruiden het overleven met de huidige/toekomstige grazers en welke dichtheden de grazers kunnen hebben in relatie tot de gekozen kruiden op het perceel. Let erop dat sommige planten giftig zijn voor grazers, zoals kruiskruiden. In een natuurlijke wei grazen de grazers normaal gesproken netjes om deze soorten heen, maar wanneer ze gemaaid worden dan blijven sommige soorten ook gedroogd giftig voor de grazers en herkennen ze ze niet als giftig. Verder zullen grazers op een klein perceel sneller geneigd zijn ook giftige planten te eten, omdat het perceel overbegraasd wordt. Iedere plant beschermt zich voor de duidelijkheid voor grazers, dat kan zijn via bijvoorbeeld gifstoffen, stekels of dat hij slecht te verteren is. Waar het om gaat is dat bij meer verschillende soorten in een wei de kans op een vergiftiging door een te grote accumulatie van dezelfde gifstoffen kleiner wordt. Verder werken ook diverse gifstoffen in lage dosissen positief op de gezondheid. Ook Engels raaigras kan leiden tot vergiftigingsverschijnselen in de zomer en herfst, waardoor de dieren gaan wankelen en nerveus worden [10].

Risico soorten: Jacobskruiskruid, incl. diverse andere kruiskruiden, ridder- en krulzuring, heermoes, lidrus, andere paardenstaarten, smeerwortel, narcis, sint-janskruid, rode klaver, hondsdrif, Herfsttijloos, brem, boterbloem, reuzenberenklauw, bastaardklaver, honingklaver, dolle kervel en diverse andere [4], [6].

De soorten moeten passen bij de bodem en waterhuishouding van de locatie. Het mooiste zou zijn wanneer de gekozen soorten passen bij de soorten uit de omgeving. Voor de biodiversiteit is het het aantrekkelijkste wanneer het hele jaar door bloemen aanwezig zijn. Met een waardering van 1 ster (laag) tot 5 sterren (hoog) kunt u zien welke van de onderstaande aandachtspunten het meeste bijdragen [1].

Aandachtspunten voor beweiding	Bijdrage
De locatie ligt binnen 1km van een groenblauwe ruimte.	★☆☆☆☆
De locatie ligt binnen 30m van een groenblauwe ruimte.	★★★★☆
Veel plantensoorten per vierkante meter. Streefwaarde min. 10-15.	★★★★☆
De planten passen bij de omgeving	★★★★☆
Er wordt gefaseerd beheer. Het beheer past bij de gekozen soorten.	★★★★☆
Er is permanent oppervlaktewater in of in de buurt aanwezig.	★★★★☆
Er wordt geen vergif en kunstmest gebruikt.	★★★★☆
2 koeien/ 3 paarden/ 10-15 schapen/ per hectare	★★☆☆☆
1 koe/ 1,5 paard/ 7 schapen per hectare	★★★★☆
0,5 koe/ 1 paard/ 3,5 schapen per hectare	★★★★★

KANSEN VOOR BIODIVERSITEIT

Kansen voor biodiversiteit:

Bij beweiding kunnen er één of meerdere natuurtypen gerealiseerd worden. Elementen die zeer geschikt zijn Groenvoorziening gras en Ruigteveld[3]. Deze elementen dienen voornamelijk als voedselvoorziening, schuilplaatsen of navigatie-elementen. Bij het juist inrichten en beheren van deze elementen kunt u als eindstreven het veelvoudig voorkomen of zelfs vestigen van de bijbehorende gidssoorten verwachten, zie tabel 1.

Natuurtypen	Gidssoorten	Schaal (ha)	Tijd van uitvoer	Tijdperiode tot effect op biodiversiteit	Onderhoud	Kosten/ha/jaar
Groenvoorziening gras [3]	Gewone dwergvleermuis, icarusblauwtje, patrijs, rund, paard,	$\geq 0,1 - 1 \leq$	Matig	Matig	Weinig beheer	Tot € 211,42
N12.06: Ruigteveld [3]	Gewone dwergvleermuis, patrijs, rund, paard.	$\geq 0,1 - 1 \leq$	Zeer kort	Kort	Matig beheer	Tot € 117,36

MEERWAARDE

Meerwaarde van beweiding

Financieel	Sociaal	Fysiek
• Verhoging van omliggende grond- en huizenprijzen • Gezondheidskosten besparen.	• Verbetering woon- en leefomgeving ◦ Bijdragen aan mentale gezondheid	• Verhoging waterbergend vermogen • Verbetering luchtkwaliteit • Biedt verkoeling • Biedt kansen voor biodiversiteit • Biedt een mooie leefomgeving voor grazers.

VOORBEELD

Kruidenrijk grasland voor vee en paard.

Een kruidenrijk grasland met alleen al paardenbloem kan veel nectar en stuifmeel aan insecten bieden. Idealiter is er wel nog iets wat in de zomer en herfst bloeit. Anders is er alleen nectar en stuifmeel in de vroege zomer beschikbaar.

De vegetatie structuur, zowel in verticale als horizontale zin creëert ruimte voor diverse andere dieren. De dieren zelf helpen mee deze vegetatiestructuur vorm te geven, met behulp van de begrazing, betreding en mest. De mest en dieren zelf bieden ook mogelijkheden voor insecten om zich er te vestigen.

STAPPENPLAN

Stappenplan:

- 1: Bepaal welke grassen/kruiden het overleven met de huidige/toekomstige grazers en welke dichtheden de grazers kunnen hebben in relatie tot de gekozen kruiden op het perceel. Let erop dat sommige planten giftig zijn voor grazers, zoals kruiskruiden.
- 2: Bepaal of de soorten ingezaaid of geplant worden. Verder moet er nagegaan worden of de soorten de eerste jaren extra hulp nodig hebben
- 3: Afhankelijk van de wensen en eisen kan het kruidenrijk grasland ook complexer worden ingericht, zoals met waterelementen, hoogteverschillen, andere bodems enzovoorts.
4. Bij voorkeur wordt dit gehele proces begeleidt door een planten expert.

Habitat	Beheermaatregelen
8012: Groenvoorziening gras	Gefaseerd maaien. Maai niet heel het grasland tegelijk maar laat delen overstaan voor de aanwezig fauna.
	Delen van grasland niet maaien. Dit biedt structuur aan het grasland en ruigere gedeeltes trekken meer fauna aan.
	Voorkom overwoekering door struiken en bomen.
N12.06: Ruigteveld	Gedeeltes van de ruigtes kunnen eens per drie jaar gemaaid worden. Een ruigte wordt niet meer dan één keer per jaar gemaaid. Werk verder zoals bij groenvoorziening gras.

BRONNEN

- [1]: <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/groen-in-de-buurt>
- [2]: <https://www.atlasleefomgeving.nl/meer-weten/natuur/groene-leefomgeving>
- [3]: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/>
- [4]: <https://www.pavo.nl/advies/giftige-planten-voor-paarden/>
- [5]: <https://www.paardenarts.nl/kennisbank/gevaarlijke-bomen-en-struiken/>

[6]: <https://verenigingeigenpaard.nl/kennisbank/verzorging-en-gezondheid/paard-en-gezondheid/giftige-planten/>

[7]: <https://toverleven.cultu.be/hoeveel-dieren-m2-grasland>

[8]: <https://www.parool.nl/nieuws/grazers~b20019bc/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

[9]: <https://www.levendehave.nl/dierenwikis/runderen/giftige-planten-voor-runderen>

[10]: <https://www.levendehave.nl/dierenwikis/algemeen/giftige-planten-en-struiken>